

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
НН інститут педагогіки та психології

Кафедра практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІПП

Світлана КОНДРАТЮК

« 30 » серпень 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальність: **012 Дошкільна освіта**
освітньо-професійна програма: Початкова освіта перший (бакалаврський)
рівень вищої освіти
мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП

« 30 » серпень 2023 р.

Голова Десяк

Юлія БОНДАРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор

Розробники:

Дворніченко Л.Л., к. філос. н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від « 30 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Кузікова С.Б., д. психол. н., професор
ПБ, науковий ступінь, вчене звання

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
Загальна кількість годин - 90		1 -й	1-й
		Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		48 год.	80 год.
		Консультації:	
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Загальна психологія» є формування наукових уявлень про природу психіки, поглиблене вивчення найбільш загальних закономірностей, механізмів виникнення, функціонування і розвитку психіки, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Загальна психологія» є:

- сформуванню у студентів наукові погляди щодо психологічних закономірностей і механізмів виникнення, функціонування і розвитку психіки; психічної діяльності, умов становлення і розвитку особистості;
- сформуванню умінь і навички правильно і науково обґрунтовано пояснювати психологічні факти, особливості перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей.

До загальних компетентностей, як результату вивчення навчальної дисципліни, відносяться:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Вивчення дисципліни передбачає набуття спеціальних (фахових), предметних компетентностей, а саме:

ФК-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

ФК-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і її місце в довкіллі).

ФК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

ФК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей.

ФК-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою успішного вивчення студентами навчальної дисципліни «Загальна психологія» є достатній рівень підготовленості з дисциплін освітніх галузей «Біологія», «Анатомія», «Суспільствознавство», «Історія» та «Українська мова і література» з навчальних планів закладів середньої освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати за ОП

ПРН-3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-4. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-7. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПРН-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90-100	"Відмінно" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального. Правильно, охайно оформлені роботи.
	"Дуже добре" – навчальна діяльність високої якості та

В 82-89	відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
С 74-81	"Добре" – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
D 64-73	"Задовільно" - відповіді на теоретичні питання курсу викладені уривчасто, знання основних тем є поверховим. Відповіді на додаткові питання не завжди правильні, формальні та поверхові. Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення завдань з практичних занять. Завдання виконано у повному обсязі, проте наявні суттєві помилки та недоліки.
E 60-63	"Посередньо" - теоретичні питання розкрито не повністю. Студент знає і розуміє тільки основний матеріал, який викладає спрощено і неповно, припускається окремих суттєвих помилок. При відповідях на запитання щодо опанування програми студент почувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань.
F 35-59	"Незадовільно" (з можливістю перездачі) - студент надає відповіді із суттєвими помилками, демонструє поверхове знання і розуміння основного матеріалу, спрощено і непослідовно та механічно викладає матеріал з допущенням істотних помилок. Студент допустив помилки при складанні реферативних повідомлень, в оформленні презентації або логіко-структурні схем.
FX 1-34	"Незадовільно" (без можливості перездачі) - на запитання студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа неправильно розуміє зміст матеріалу. Повна невідповідність змісту роботи вимогам або робота запозичена, підготовлена не самостійно. Курс не опановано, необхідне його повторне проходження.

5. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Розподіл балів

Поточний контроль										Разом	Сума
Розділ 1			Розділ 2					Розділ 3	Розділ 4		
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10-11	КР	100
Поточний контроль										75	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		
Контроль самостійної роботи										25	
5		5		5		5		5			

Згідно з «Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 р. при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливе перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні (в обсязі 20 балів).

7. Засоби діагностики результатів навчання

Для оцінки результатів навчання в курсі використовуються: залік.

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу, затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А. С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015 р.).

Для поточного контролю використовуються поточне оцінювання, опитування та виступи на семінарських заняттях, виконання експрес-тестів. Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання та презентації публічних виступів.

Програма навчальної дисципліни

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ВСТУП ДО ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1.1. Розвиток та предмет психології.

Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки. Психологія як наука про душу. Психологія як наука про свідомість. Психологія як наука про поведінку. Психологія як наука про психіку. Предмет і завдання сучасної психології. Місце психології в системі наук. Основні галузі психологічних знань. Психологічні напрями, школи та концепції. Структуралізм, функціоналізм і гештальтпсихологія. Фройдизм, психоаналіз. Трансперсональна психологія. Біхевіоризм. Когнітивізм. Гуманістична психологія.

Тема 1.2. Розвиток психіки і свідомості.

Виникнення та розвиток психіки. Розвиток механізмів психічної діяльності. Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Порівняння психіки людини і тварин. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості.

Тема 1.3. Методи психології.

Методологічний простір психології. Основні принципи психології. Основні вимоги до методів психології. Методи психології. Основні методи: спостереження, експеримент. Додаткові методи: тест, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, узагальнення незалежних характеристик, самооцінка.

Розділ 2. ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Тема 2.1. Основи психології діяльності.

Поняття про діяльність. Психологічна структура діяльності. Рухи та дії. Усвідомлені та автоматизовані компоненти діяльності. Уміння, навички, звички і їх особливості. Навички, їх структура і закономірності утворення. Проблема переносу та інтерференції навичок. Діяльність і психічні процеси. Основні різновиди діяльності. Психологічна характеристика праці. Праця винахідника. Праця вченого. Праця художника. Природа та теорії гри. Розвиток ігор дитини. Природа учіння та праця. Учіння та пізнання. Мотиви учіння.

Тема 2.2. Спілкування. Мова та мовлення.

Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Функції спілкування. Різновиди спілкування. Поняття про мову та її функції. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Теоретичні проблеми походження мовлення. Різновиди мовлення. Розвиток мовлення у дитини.

Тема 2.3. Увага як особлива форма психічної діяльності.

Поняття уваги. Фізіологічне підґрунтя уваги. Теорії уваги. Моделі уваги. Основні властивості, різновиди та форми уваги. Розвиток уваги.

Тема 2.4. Відчуття і Сприймання.

Відчуття як явище. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Основні властивості відчуттів. Сенсорна адаптація та взаємодія відчуттів. Розвиток відчуттів. Відчуття і діяльність.

Поняття про сприймання. Функції, характеристика образу сприймання і його процесуальність. Теорії та методи дослідження сприймання. Різновиди сприймання. Властивості сприймання. Спостереження і спостережливість.

Тема 2.5. Мислення та Уява.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення. Мислення й інтелект. Види мислення та репрезентації. Індивідуальні особливості інтелекту.

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

Тема 2.6. Пам'ять.

Поняття пам'яті та її теорії. Фізіологічне підґрунтя пам'яті. Процеси пам'яті. Різновиди пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті.

Розділ 3. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ ПРОЦЕСИ ТА ПСИХІЧНІ СТАНИ

Тема 3.1. Емоції і почуття.

Поняття про емоції і почуття. Теорії емоцій. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Характеристика емоцій та почуттів. Вираження емоцій і почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття.

Тема 3.2. Воля.

Поняття про волю та її функції. Довільні дії та їх особливості. Типи критеріїв волі та локус контролю. Аналіз складної вольової дії. Основні вольові якості. Безвілля, його причини. Стимулювання вольових дій.

Тема 3.3. Психічні стани.

Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів. Особливості психічних станів. Фізіологічні основи та зовнішні вияви психічних станів. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності. Стан страху та шляхи його подолання.

Розділ 4. ОСОБИСТІТЬ. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Тема 4.1. Психологія особистості.

Поняття про особистість та її структуру. Особистість в українській психології. Формування, розвиток і виховання особистості. Активність особистості і її джерела. Підструктури особистості. Загальна характеристика біопсихічної підструктури особистості. Генетичні, вікові й статеві особливості особистості. Складові ментально психічного. Поняття та особливості функціонування інтраіндивідуальної підструктури особистості. Соціопсихічна підструктура особистості. Підструктура особистості «свідомість-самосвідомість».

Тема 4.2. Темперамент та Характер

Поняття про темперамент. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Темперамент і особистість. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси типового характеру. Акцентуації характеру. Природа характеру. Формування характеру.

Тема 4.3. Здібності.

Поняття про здібності. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови. Розвиток здібностей.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ВСТУП ДО ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ												
Тема 1.1. Розвиток та предмет психології.	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 1.2 Розвиток психіки і свідомості.	6	1	1			4	6					6
Тема 1.3. Методи психології.	6		2			4	5		1			4
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ												
Тема 2.1. Основи психології діяльності.	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 2.2. Спілкування. Мова та мовлення.	4	1	1			2	4					4
Тема 2.3. Увага як особлива форма психічної діяльності.	4	1	1			2	5		1			4
Тема 2.4. Відчуття і Сприймання.	6	2	2			2	4					4
Тема 2.5. Мислення та уява.	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 2.6. Пам'ять.	8	2	2			4	7	1				6
РОЗДІЛ 3. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ ПРОЦЕСИ ТА ПСИХІЧНІ СТАНИ												
Тема 3.1. Емоції і почуття.	5	1	2			2	7	1				6
Тема 3.2. Воля.	3	1				2	4					4
Тема 3.3. Психічні стани.	4					4	4					4
РОЗДІЛ 4. ОСОБИСТІТЬ. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ												
Тема 4.1. Психологія особистості.	7	1	2			4	7	1				6
Тема 4.2. Темперамент та Характер.	7	1	2			4	7		1			6
Тема 4.3. Здібності	6	2	2			2	6					6
Усього годин	90	18	22		2	48	90	6	6		2	76

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Розвиток та предмет психології.	2	1
2	Методи психології	2	1
3	Розвиток психіки і свідомості.	2	
4	Діяльність і спілкування	2	1
5	Увага.	2	1
6	Відчуття та сприймання	2	
7	Пам'ять.	2	
8	Мислення. Уява.	2	
9	Емоційно-волова сфера особистості	2	
10	Темперамент. Характер. Здібності	2	1
11	Психологія особистості.	2	1
Разом		22	6

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Розвиток та предмет психології.	4	2
2	Психологічні напрями, школи та концепції.	2	2
3	Розвиток психіки і свідомості.	2	6
4	Методи психології.	2	6
5	Психологічна структура діяльності.	2	2
6	Основні різновиди діяльності.	2	2
7	Спілкування. Мова та мовлення.	2	4
8	Увага як особлива форма психічної діяльності.	2	4
9	Відчуття.	2	2
10	Сприймання.	2	2
11	Пам'ять	2	6
12	Мислення та мова	2	6
13	Уява	2	4
14	Увага	2	4

15	Емоції	2	6
16	Воля	2	4
17	Психічні стани	4	4
18	Темперамент	2	3
19	Характер	2	3
20	Здібності	2	6
21	Психологія особистості.	2	3
22	Підструктури особистості.	2	3
Разом		48	76

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Варій М. Й. Загальна психологія: Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.
2. Варій М.Й. Соціальна психіка націй / М.Й. Варій. – 3-тє вид. – К. : Центр учбової літ-ри, 2009. – 318 с.
3. Засекіна Л.В. Структурно-функціональна організація інтелекту. –Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія»,2005. – 370с.
4. Інтелектуальні здібності дитини / уряд. С. Д. Максименко. – К. : Форум, 2000. – 544с.
5. Карпенко З.С. Аксиологічна психологія особистості / З. С. Карпенко. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2009. – 512 с.
6. Максименко С. Д.: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 272 с.
7. Пам'ять дитини / упорядник Максименко С. Д. – К. : Главник, 2004. – 112с.
8. Рибалка В.В. Аксиологічні основи психологічної культури особистості :навч.-метод. Посібник / В.В. Рибалка. – К. : АПН України ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ; Чернівці : Технодрук, 2009. – 228 с.
9. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології / В.В. Рибалка. – К.: Ніка-центр, 2003. – 204 с.
- 10.Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: навч. посіб. / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2005. – 916 с.
- 11.Фурман А.В. Психокультура української ментальності / А.В. Фурман. – Тернопіль : Екон. Думка, 2002. – 132 с.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

1. Нормативні документи МОН України
2. Підручники з загальної психології.
3. Словники та енциклопедії з психології.
4. Зображувальна наочність – схеми та таблиці.
5. Відео наочність.
6. Мультимедійні презентації.